

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

17 март 2021 година *

„Преюдициално запитване — Полицейско и съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Европейска заповед за арест — Рамково решение 2002/584/ПВР — Приложно поле — Член 8, параграф 1, буква в) — Понятие „влязла в сила присъда“ — Престъпление, довело до осъждане от юрисдикция на трета държава — Кралство Норвегия — Присъда, призната и изпълнена от издаващата държава по силата на двустранно споразумение — Член 4, точка 7, буква б) — Случаи, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано — Екстериториалност на престъплението“

По дело C-488/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от High Court (Висш съд, Ирландия) с акт от 24 юни 2019 г., постъпил в Съда на 26 юни 2019 г., в рамките на производство по дело относно изпълнението на европейската заповед за арест, издадена по отношение на

JR,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: J.-C. Bonichot (докладчик), председател на състава, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan и N. Jääskinen, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Minister for Justice and Equality, от M. Browne, в качеството на представител,
- за JR, от K. Kelly, BL, M. Forde, SC, и T. Hughes, solicitor,
- за Ирландия, от M. Browne, G. Hodge, A. Joyce и J. Quaneу, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от M. Wilderspin, R. Troosters и S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 17 септември 2020 г.,

* Език на производството: английски.

ПОСТАНОВИ НАСТОЯЩОТО

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до приложимостта на Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24) (наричано по-нататък „Рамково решение 2002/584“), както и до тълкуването на член 4, точка 1 и точка 7, буква б) от това решение.
- 2 Запитването е отправено в рамките на изпълнението в Ирландия на европейска заповед за арест, издадена по отношение на JR, за да изтърпи той в Литва наказание лишаване от свобода, на което е осъден от норвежки съд за трафик на наркотични вещества. Република Литва е признала тази присъда по силата на двустранното споразумение за признаване и изпълнение на съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, сключено на 5 април 2011 г. между Кралство Норвегия и Република Литва (наричано по-нататък „двустранното споразумение от 5 април 2011 г.“).

Правна уредба

Правото на Съюза

Споразумението за Европейското икономическо пространство

- 3 Кралство Норвегия е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 4).

Споразумението от 18 май 1999 г. за изпълнението, прилагането и развитието на достиженията на правото от Шенген

- 4 Видно от член 2 от Споразумението от 18 май 1999 г., сключено от Съвета на Европейския съюз, от една страна, и Република Исландия и Кралство Норвегия, от друга страна, за асоциирането на последните в процеса на изпълнение, прилагане и развитие на достиженията на правото от Шенген (ОВ L 176, 1999 г., стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 19, стр. 147), Република Исландия и Кралство Норвегия изпълняват и прилагат достиженията на правото от Шенген, както и актовете на Съюза, визирани с това споразумение.

Споразумението относно процедурата за предаване между държавите членки на Европейския съюз, и Исландия и Норвегия

- 5 Споразумението между Европейския съюз и Република Исландия и Кралство Норвегия относно процедурата за предаване между държавите членки на Европейския съюз, и Исландия и Норвегия (ОВ L 292, 2006 г., стр. 2), одобрено от името на Съюза с член 1 от Решение 2014/835/ЕС на Съвета от 27 ноември 2014 година за сключване на Споразумението между Европейския съюз и Република Исландия и Кралство Норвегия относно процедурата за предаване между държавите членки на Европейския съюз и Исландия и Норвегия (ОВ L 343, 2014 г., стр. 1), влиза в сила на 1 ноември 2019 г.

- 6 В преамбюла на това споразумение по-специално се посочва, че договарящите се страни изразяват взаимно доверие в структурата и функционирането на правните си системи, както и в способността на всички договарящи се страни да гарантират справедлив процес.

Рамково решение 2002/584

- 7 Съгласно съображения 5–8 от Рамково решение 2002/584:

„(5) Целта за превръщане на Съюза в пространство на свобода, сигурност и правосъдие изисква премахване на екстрадицията между държавите членки и заместването ѝ със система за предаване между съдебните органи. Освен това въвеждането на нова опростена процедура за предаване на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване дава възможност за премахване на сложността и евентуалното забавяне, присъщо на настоящата процедура по екстрадиция. Преобладаващите до момента традиционни отношения на сътрудничество между държавите членки трябва да бъдат заменени от система на свободно движение на съдебни решения по наказателни дела, обхващащи едновременно предварителни и окончателни решения в рамките на пространство на свобода, сигурност и правосъдие.

(6) Европейската заповед за арест съгласно настоящото рамково решение е първата конкретна мярка в областта на наказателното право, която прилага принципа за взаимно признаване, който Европейският съвет определя като „крайъгълния камък“ на съдебното сътрудничество.

(7) Тъй като заместването на системата на многостранна екстрадиция, приета с Конвенцията за екстрадиция от 13 декември 1957 г., не може да се постигне напълно от държавите членки чрез едностранни действия, а поради своя мащаб и въздействие може да се постигне само в рамките на Съюза Съветът следва да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност [...]

(8) Решенията за привеждане в изпълнение на заповедите за арест трябва да бъдат предмет на достатъчен контрол, което означава, че съдебният орган на държавата членка, в която издирваното лице е задържано, следва да вземе решение за неговото предаване“.

- 8 Член 1 („Определение на понятието европейска заповед за арест и задължение за изпълнението ѝ“) от това рамково решение предвижда:

„1. Европейската заповед за арест е съдебно решение, което е издадено от държава членка, с оглед задържане и предаване [от] друга държава членка на издирвано лице, с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

2. Държавите членки следва да изпълнят всяка европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимното признаване и в съответствие с разпоредбите на настоящото рамково решение.

3. Рамковото решение няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 от Договора за Европейския съюз“.

9 Член 2 от Рамковото решение, който се отнася до обхвата на същото, гласи:

„1. Европейска заповед за арест се издава за деяния, които са наказуеми съгласно правото на издаващата държава членка с лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане за не по-малко от 12 месеца, или ако наложеното наказание лишаване от свобода или мярката, изискваща задържане, е не по-малко от 4 месеца.

2. Следните престъпления, ако в издаващата държава членка са наказуеми с лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане за срок не по-малък от три години и така както са определени в законодателството на издаващата държава членка, при условията на настоящото рамково решение и без проверка за двойна наказуемост на деянието, дават основание за предаване съгласно европейска заповед за арест:

[...]

– незаконен трафик на наркотични и психотропни вещества,

[...]

4. За престъпления, различни от посочените в параграф 2, предаването може да зависи от условието, деянията, за които е издадена европейска заповед за арест, да съставляват престъпление съгласно законодателството на изпълняващата държава членка независимо от елементите на състава или начина, по който е описано“.

10 Член 4 („Случаи, при които не се допуска изпълнение на европейска заповед за арест“) от Рамковото решение предвижда:

„Изпълняващият съдебен орган може да откаже да изпълни европейска заповед за арест:

1. когато в някои от посочените в член 2, параграф 4 случаи, деянието, за което е издадена европейска заповед за арест, не е престъпление съгласно правото на изпълняващата държава членка; [...]

[...]

5. когато изпълняващият съдебен орган е уведомен, че издирваното лице е осъдено от трета страна за същите деяния, при условие че наказателното преследване е завършило с присъда, наказанието е изтърпяно, изтърпява се към момента или е погасено по давност съгласно правото на тази страна“.

[...]

7. когато европейската заповед за арест се свързва с престъпления, които:

- а) съгласно правото на изпълняващата държава членка са извършени изцяло или частично на нейна територия или на място, считано за такова; или
- б) са извършени извън територията на държавата членка, издала европейската заповед за арест, а правото на изпълняващата държава членка не допуска наказателно преследване за същите престъпления, извършени извън територията ѝ“.

11 Член 4а от Рамково решение 2002/584 урежда изпълнението на европейските заповеди за арест, издадени с цел изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, ако лицето не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението.

12 Член 5 от Рамковото решение допуска изпълнението на европейска заповед за арест да бъде обвързано с някои от посочените в този член условия.

13 Член 8 от същото рамково решение, в който се уреждат съдържанието и формата на европейската заповед за арест, предвижда в параграф 1:

„Европейската заповед за арест съдържа следната информация в съответствие с формуляра, включен в приложението:

[...]

в) доказателства за влязла в сила присъда, заповед за задържане или друг подлежащ на изпълнение съдебен акт със същата юридическа сила, попадащ в обхвата на членове 1 и 2;

г) характера и правната квалификация на престъплението, особено във връзка с член 2;

д) описание на обстоятелствата, при които е извършено престъплението, включително времето, мястото и степента на участие на издирваното лице в престъплението;

е) наложеното наказание, ако има влязла в сила присъда, или предвидените наказания за престъплението съгласно законодателството на издаващата държава членка;

[...]“.

14 Член 15 от въпросното рамково решение гласи:

„1. Изпълняващият съдебен орган следва да реши в сроковете и при условията, определени в настоящото рамково решение, дали лицето да бъде предадено.

2. Ако изпълняващият съдебен орган счете, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той следва да поиска незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация, особено що се отнася до членове 3—5 и член 8 и може да определи срок за получаването ѝ, отчитайки необходимостта от спазването на посочените в член 17 срокове.

3. Издаващият съдебен орган може по всяко време да изпраща необходима допълнителна информация на изпълняващия съдебен орган“.

15 Член 31 („Отношение с други правни актове“) от Рамково решение 2002/584 предвижда:

„1. Без да се засяга прилагането им в отношенията между държави членки и трети страни, от 1 януари 2004 г. настоящото рамково решение отменя в отношенията между държавите членки съответните разпоредби от следните конвенции, приложими в областта на екстрадицията:

а) Европейската конвенция за екстрадиция от 13 декември 1957 г., нейния допълнителен протокол от 15 октомври 1975 г. и втори допълнителен протокол от 17 март 1978 г., както и Европейската конвенция за борба с тероризма от 27 януари 1977 г., доколкото урежда екстрадицията;

[...]

2. Държавите членки ще продължат да прилагат двустранните и многостранните споразумения или действащите спогодби и след приемане на настоящото рамково решение, доколкото същите позволяват разширяване и разпростиране на неговите цели и подпомагат по-нататъшното опростяване или улесняване на процедурите за предаване на лица, срещу които са издадени европейски заповеди за арест.

[...]“.

Рамково решение 2008/909/ПВР

- 16 Съгласно член 3, параграф 1 от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, 2008 г., стр. 27):

„Целта на настоящото рамково решение е да установи привила, съгласно които държавите членки, с оглед улесняване на социалната реинтеграция на осъденото лице, да признават постановените съдебни решения и да изпълняват наказанието“.

- 17 Член 17 от това рамково решение предвижда:

„За изпълнение на наказанието се прилага правото на изпълняващата държава. Органите на изпълняващата държава са единствено компетентни, при спазване на параграфи 2 и 3, да вземат решения относно процедурата за изпълнение и да определят произтичащите от нея мерки, включително и относно основанията за предсрочно или условно освобождаване“.

Рамково решение 2008/947/ПВР

- 18 Съображение 8 от Рамково решение 2008/947/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа на взаимното признаване към съдебни решения и решения за пробация с оглед на надзора върху пробационните мерки и алтернативните санкции (ОВ L 337, 2008 г., стр. 102) гласи:

„Целта на взаимното признаване и надзора върху наказания с отложено изпълнение, условни/отложени осъждания, алтернативни санкции и решения за условно освобождаване е да се подобрят възможностите на осъденото лице за приобщаване в обществото, като му се позволи да запази своите семейни, езикови, културни и други връзки, а също и да се подобри следенето за изпълнение на пробационните мерки и алтернативни санкции с оглед на предотвратяване на рецидивизма, като така отдава дължимото внимание на защитата на жертвите и на обществеността“.

- 19 Съгласно член 1, параграф 1 от това рамково решение:

„Настоящото рамково решение има за цел да улесни социалната рехабилитация на осъдените лица, да подобри защитата на жертвите и на обществеността и да улесни приложението на съответните пробационни мерки и алтернативни санкции по отношение на нарушителите, които не живеят в държавата на осъждане. С оглед на постигането на тези цели настоящото рамково решение установява правила, съгласно които държава членка, различна от държавата членка, в която е осъдено съответното лице, признава съдебни решения и, когато е приложимо, решения за пробация, упражнява надзор върху пробационните мерки, наложени въз основа на

съдебно решение или върху алтернативните санкции, предвидени в такова съдебно решение, и взема всички други решения, свързани с това съдебно решение, освен ако в настоящото рамково решение не е предвидено друго“.

Ирландското право

Законът за европейската заповед за арест от 2003 г.

- 20 European Arrest Warrant Act 2003 (Закон за европейската заповед за арест от 2003 г.), с който се транспонира Рамково решение 2002/584, в приложимата му към спора по главното производство редакция, предвижда в член 5:

„За целите на този закон престъпление, посочено в европейска заповед за арест, съответства на престъпление съгласно правото на [Ирландия], когато действието или бездействието, съставляващо така посоченото престъпление, ако бъде извършено в [Ирландия] към датата на издаване на европейската заповед за арест, би съставлявало престъпление съгласно правото на [Ирландия]“.

- 21 Член 10, буква d) от този закон предвижда:

„Когато съдебен орган в издаваща държава издаде европейска заповед за арест по отношение на лице

[...]

d) на което в тази държава е наложено наказание лишаване от свобода или задържане във връзка с престъпление, с което е свързана европейската заповед за арест, това лице, по силата и в съответствие с разпоредбите на този закон, се задържа и предава на издаващата държава“.

- 22 Член 44 от цитирания закон от 2003 г. гласи:

„Лицето не бива предавано по силата на този закон, ако престъплението, посочено в издадената по отношение на него европейска заповед за арест, е извършено или се твърди, че е извършено на място, различно от издаващата държава, и действието или бездействието, в което това престъпление се състои — поради това че е било извършено на място, различно от [Ирландия] — не съставлява престъпление съгласно правото на [Ирландия]“.

Законът за злоупотреба с наркотични вещества от 1977 г.

- 23 Съгласно член 15, параграф 1 от Misuse of Drugs Act 1977 (Закон за злоупотреба с наркотични вещества от 1977 г.), с измененията:

„Всяко лице, притежаващо, законно или не, контролирано наркотично вещество с цел продажбата или доставянето му по друг начин на друго лице в нарушение на разпоредби по член 5 от този закон, е виновно за извършването на престъпление“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 24 JR е литовски гражданин. През януари 2014 г. той е арестуван в Норвегия със значително количество наркотични вещества, което се е уговорил да достави от Литва срещу парична сума. С присъда от 28 ноември 2014 г. норвежки съд, Heggen og Frøland tingrett (Районен съд Хеген и Фроланд, Норвегия), му налага наказание четири години и шест месеца лишаване от свобода за престъплението „незаконно доставяне на много голямо количество наркотични вещества“, наказуемо съгласно норвежкия наказателен кодекс. Присъдата е влязла в сила.
- 25 С решение от 18 юни 2015 г. на основание на двустранното споразумение от 5 април 2011 г. Jurbarko rajono apylinkės teismas (Районен съд на област Юрбаркас, Литва) признава норвежката присъда от 28 ноември 2014 г., за да може наказанието да бъде изтърпяно в Литва.
- 26 На 7 април 2016 г. норвежките власти предават JR на литовските власти.
- 27 През ноември 2016 г. компетентните власти разпореждат условното освобождаване на JR, придружено от мерки за „засилен надзор“. Тъй като същият не изпълнява определените му условия, с акт от 5 февруари 2018 г. Marijampolės apylinkės teismas Jurbarko rūmai (Районен съд на Мариямполе, съдебен състав на Юрбаркас, Литва) разпорежда той да изтърпи останалата част от наказанието му лишаване от свобода — 1 година, 7 месеца и 24 дни.
- 28 JR избягва и отива в Ирландия. На 24 май 2018 г. литовските власти издават европейска заповед за арест с оглед на предаването му.
- 29 През януари 2019 г. JR е задържан в Ирландия и му е наложено наказание лишаване от свобода за извършени в тази държава членка престъпления, свързани с притежаването на наркотични вещества. Според запитващата юрисдикция, High Court (Висш съд, Ирландия), това наказание е трябвало да се изтърпява до 21 октомври 2019 г.
- 30 Успоредно е приведена в действие и процедурата за изпълнение на европейската заповед за арест. Пред запитващата юрисдикция JR оспорва предаването му на литовските власти с мотива, от една страна, че само Кралство Норвегия можело да иска екстрадирането му, и от друга, че поради екстериториалността на разглежданото престъпление — а именно че то е извършено в държава, различна от издаващата, в случая Литва — Ирландия трябвало да откаже да изпълни заповедта.
- 31 High Court (Висш съд) счита, че Рамково решение 2002/584 трябва да се приложи в настоящия случай. Според него разглежданата присъда е постановена в трета държава, но все пак е призната и изпълнена в държава членка. Той счита, че следователно член 1 от това рамково решение позволява на последната държава да издаде европейска заповед за арест, за да изпълни останалата част от наказанието.
- 32 Тази юрисдикция обаче смята, че досежно твърдения от JR случай, при който изпълнението може да бъде отказано, тя трябва да разгледа условията по член 4, точка 1 и точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584.
- 33 Тя посочва, че от една страна, съгласно член 4, точка 1, когато издаващата държава не е уточнила, че разглежданото престъпление попада в обхвата на член 2, параграф 2 от Рамково решение 2002/584, е необходимо да се докаже наличието на двойна наказуемост. Според нея в тази насока следва да се провери дали лице, което превозва доставените от JR наркотични вещества, извършва престъпление съгласно ирландското законодателство. От друга страна, по мнение на запитващата юрисдикция съгласно член 4, точка 7, буква б) от това рамково решение следва най-напред да се провери дали разглежданото престъпление, извършено в трета държава,

трябва да се квалифицира като „екстериториално“, и евентуално, по-нататък, дали ирландският закон допуска преследването на такива престъпления, извършени извън територията на Ирландия.

34 По отношение в частност на екстериториалността, запитващата юрисдикция иска да се установи дали има значение фактът, че JR е извършил подготвителни действия в държавата, издала европейската заповед за арест. Според нея, ако за целите на прилагането на Рамково решение 2002/584 тези действия трябва да бъдат отчетени, престъплението няма да е екстериториално и следователно предвидената в член 4, точка 7, буква б) от това рамково решение хипотеза, в която изпълнението може да бъде отказано, не би била приложима.

35 При тези обстоятелства Supreme Court (Върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Прилага ли се Рамково решение [2002/584] по отношение на положение, при което издирваното лице е осъдено и му е наложено наказание в трета държава, но по силата на двустранен договор между тази трета държава и издаващата държава, присъдата на третата държава е призната в издаващата държава и изпълнена съгласно правото на издаващата държава?

2) В случай на утвърдителен отговор, при обстоятелства, при които изпълняващата държава членка е приложила в своето национално законодателство факултативните основания за отказ за изпълнение на европейската заповед за арест по член 4, точка 1 и член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение [2002/584], как изпълняващият съдебен орган следва да прецени наличието на престъпление, за което се твърди, че е извършено в третата държава, но при което съгласно съпътстващите това престъпление обстоятелства са били извършени подготвителни действия в издаващата държава?“.

Производството пред Съда

36 Запитващата юрисдикция е поискала делото да се разгледа по реда на спешното преюдициално производство по член 107 и сл. от Процедурния правилник на Съда. На 10 юли 2019 г. по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат Съдът решава да остави без уважение това искане.

37 Субсидиарно, запитващата юрисдикция е поискала делото да се разгледа по реда на бързото производство, предвидено в член 105, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда. С решение на председателя на Съда от 12 август 2019 г. това искане е отхвърлено.

38 Това решение е обосновано с констатацията, че мотивите към исканията на запитващата юрисдикция не дават възможност на Съда да прецени дали делото налага разглеждане по реда на бързото производство — обстоятелство, което бе съобщено на тази юрисдикция.

39 Всъщност в подкрепа на исканията си за разглеждане по реда на спешно преюдициално производство и евентуално — на бързо производство — запитващата юрисдикция просто е посочила, „че отговорите на поставените в случая въпроси [са] „решаващи за преценката на правния статут на ответника“, и по-специално ще окажат въздействие върху това дали той ще бъде предаден на Литва, или освободен в момента, в който изтече наложеното му в тази държава наказание лишаване от свобода: на или около 21 октомври 2019 г.“.

40 Тази юрисдикция обаче изобщо не е уточнила защо смята, че отговорите на Съда биха могли да са определящи за евентуалното освобождаване на JR, и при какви обстоятелства такова освобождаване би могло да стане факт. Освен това от акта за преюдициално запитване не става

ясно дали въз основа на разглежданата европейска заповед за арест JR остава или на практика трябва да остане задържан и след 21 октомври 2019 г., или дали например могат да бъдат или са били предвидени по-слабо ограничителни мерки.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 41 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 1, параграф 1 и член 8, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкуват в смисъл, че европейска заповед за арест може да се издаде въз основа на съдебен акт на издаващата държава членка, с който се разпорежда изпълнението в тази държава членка на наложено от юрисдикция на трета държава наказание, когато в приложение на двустранно споразумение между тези държави съответната присъда е била призната с акт на юрисдикция на издаващата държава членка.
- 42 Най-напред следва да се припомни, че съгласно член 8, параграф 1, буква в) от Рамковото решение европейската заповед за арест трябва да съдържа доказателства за влязла в сила присъда, заповед за задържане или друг подлежащ на изпълнение съдебен акт със същата юридическа сила, попадащ в обхвата на членове 1 и 2.
- 43 От тази формулировка следва, че европейската заповед за арест трябва да се основава на национален съдебен акт, което означава, че става въпрос за акт, отделен от акта за издаване на посочената европейска заповед за арест (вж. в този смисъл решение от 1 юни 2016 г., *Bob-Dogi*, C-241/15, EU:C:2016:385, т. 44 и 49). Такъв акт, независимо дали става дума за съдебно решение или за друг съдебен акт, непременно трябва да изхожда от юрисдикция или от друг съдебен орган на държава членка (вж. в този смисъл решение от 10 ноември 2016 г., *Özçelik*, C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, т. 32 и 33).
- 44 Както е постановил Съдът, всъщност Рамковото решение се прилага само за държавите членки, но не и за трети държави (решение от 2 април 2020 г., *Ruska Federacija*, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, т. 42).
- 45 В случая от преписката, с която разполага Съдът, е видно, че на 28 ноември 2014 г. норвежка юрисдикция е осъдила JR, литовски гражданин, на лишаване от свобода за срок от 4 години и 6 месеца и че тази присъда е призната и обявена за подлежаща на изпълнение в Литва с акт на литовска юрисдикция, приет на 18 юни 2015 г. в приложение на двустранното споразумение от 5 април 2011 г. През ноември 2016 г. литовските власти освобождават условно JR. Поради неспазването на условията на това освобождаване обаче с акт от 5 февруари 2018 г. е разпоредено да се изтърпи оставащата част от наказанието лишаване от свобода. Процесната европейска заповед за арест е издадена въз основа именно на последния акт.
- 46 Както бе отбелязано по-горе, в точки 43 и 44 от настоящото решение, само по себе си съдебното решение, постановено от юрисдикция на трета държава, не може да бъде основанието на европейска заповед за арест.
- 47 При все това, актът на юрисдикция на издаващата държава, с който се признава такова решение и с който то се обявява за подлежащо на изпълнение, както и последващите актове, приети от съдебните органи на тази държава с оглед на изпълнението на признатото съдебно решение (наричани по-нататък „актовете за признаване и изпълнение“), могат да отговарят на изискванията на член 1, параграф 1, член 2, параграф 1 и член 8, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2002/584.

- 48 В тази насока следва да се отбележи, на първо място, че актовете за признаване и изпълнение са съдебни актове по смисъла на тези разпоредби, щом са издадени от съдебните органи на държава членка с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода (вж. по аналогия решение от 13 януари 2021 г., ММ, С-414/20 PPU, EU:C:2021:4, т. 53 и 57).
- 49 На второ място, доколкото позволяват изпълнението в същата държава членка на съдебно решение, тези актове следва да се квалифицират, според случая, като „влязла в сила присъда“ или „подлежащ на изпълнение акт“.
- 50 На трето и последно място, от целта и предмета на същите актове — изпълнението на наказание — следва, че те попадат в обхвата на членове 1 и 2 от Рамково решение 2002/584, стига съответната присъда да предвижда наказание лишаване от свобода за срок не по-малко от четири месеца.
- 51 Следва да се отбележи, че видно от точка 44 от заключението на генералния адвокат, всъщност обхватът на членове 1 и 2 от Рамково решение 2002/584 се определя съобразно целта и предмета на съдебния акт, който трябва да служи като основание на европейска заповед за арест. В тази насока от член 1, параграф 1 от Рамковото решение следва, че такава заповед за арест се издава с оглед на предаването на издирвано лице за целите на наказателно преследване или изпълнение на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане. Също така съгласно член 2, параграф 1 от посоченото рамково решение, що се отнася до изпълнението на наказание лишаване от свобода, за да се издаде европейска заповед за арест, наказанието трябва да е за срок не по-малко от четири месеца.
- 52 От друга страна, тези разпоредби не изискват подлежащото на изпълнение наказание да следва от решение, постановено от юрисдикциите на издаващата държава членка или на друга държава членка. Ето защо от тях няма как да се направи извод, че Рамково решение 2002/584 е неприложимо, когато наказанието лишаване от свобода е наложено от юрисдикция на трета държава и признато с акт на юрисдикция на издаващата държава членка. Следователно членове 1 и 2 от Рамково решение 2002/584 допускат да се издаде европейска заповед за арест с оглед на изпълнението на наказание лишаване от свобода за срок не по-малко от четири месеца въз основа на актове за признаване и изпълнение.
- 53 Освен това следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика нормите на вторичното право на Съюза трябва да се тълкуват и прилагат при спазване на основните права, неразделна част от което е зачитането на правото на защита, което е производно на правото на справедлив процес, закрепено в членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) (решение от 10 август 2017 г., Turikas, С-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 60).
- 54 Както припомня генералният адвокат в точка 49 от заключението си, Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува така, че да може да се осигури зачитане на основните права на заинтересованите лица, без обаче да се засяга ефективността на системата за съдебно сътрудничество между държавите членки, един от същностните компоненти на която е европейската заповед за арест, предвидена от законодателя на Съюза (решение от 10 август 2017 г., Turikas, С-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 63).
- 55 Ето защо, когато съдебните органи на държава членка издават европейска заповед за арест, за да осигурят изпълнението в тази държава членка на наказание лишаване от свобода, наложено от юрисдикция на трета държава, чийто акт е признат в посочената държава членка, те са длъжни да следят за спазването на изискванията, присъщи на системата на европейската заповед за арест, що се отнася до производството и основните права.

- 56 Тази система съдържа защита на две равнища, от които трябва да се ползва издирваното лице, доколкото към предвидената на първото равнище съдебна защита, при приемането на националния съдебен акт, се добавя тази, която трябва да се осигури на второто равнище, при издаването на европейската заповед за арест, до което евентуално може да се стигне в кратък срок след приемането на посочения национален съдебен акт (вж. в този смисъл решение от 1 юни 2016 г., *Bob-Dogi*, C-241/15, EU:C:2016:385, т. 56).
- 57 Тази защита предполага акт, който отговаря на изискванията, присъщи на ефективната съдебна защита, да бъде приет поне на едно от двете равнища на посочената защита (решение от 12 декември 2019 г., *Openbaar Ministerie* (Кралски прокурор на Брюксел), C-627/19 PPU, EU:C:2019:1079, т. 30).
- 58 За да бъдат изпълнени тези изисквания в хипотезата, когато съдебните органи на държава членка признават съдебно решение, с което юрисдикция на трета държава е наложила наказание лишаване от свобода и вследствие на признаването решават да издадат европейска заповед за арест, правото на тази държава членка трябва — поне на едно от двете равнища на защита — да предвижда съдебен контрол, въз основа на който да може да се провери дали в производството, довело до приемането в третата държава на съдебното решение, впоследствие признато в издаващата държава, са били спазени основните права на осъдения, и по-специално задълженията, които произтичат от членове 47 и 48 от Хартата.
- 59 Когато има съмнения дали са спазени задълженията, упоменати в предходната точка, изпълняващият съдебен орган следва в съответствие с член 15, параграф 2 от Рамково решение 2002/584 да се обърне към издаващата държава членка, за да предостави тя информацията, която му е необходима за вземането на решение относно предаването.
- 60 Също така следва да се отбележи, че предмет на спора по главното производство е европейска заповед за арест, издадена въз основа на актове за признаване и изпълнение на съдебно решение, постановено от юрисдикция на Кралство Норвегия — трета държава, която поддържа привилегирани отношения със Съюза, надхвърлящи икономическото и търговско сътрудничество, защото то е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, участва в общата европейска система за убежище, привежда в действие и прилага достиженията на правото от Шенген и е сключило със Съюза споразумението относно процедурата по предаване между държавите членки на Европейския съюз и Исландия и Норвегия, влязло в сила на 1 ноември 2019 г. В рамките на последното споразумение страните по него са изразили взаимно доверие в структурата и функционирането на правните си системи, както и в способността си да гарантират справедлив процес.
- 61 С оглед на изложеното дотук на първия въпрос следва да се отговори, че член 1, параграф 1 и член 8, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкуват в смисъл, че европейска заповед за арест може да се издаде въз основа на съдебен акт на издаващата държава членка, с който се разпорежда изпълнението в тази държава членка на наложено от юрисдикция на трета държава наказание, когато в приложение на двустранно споразумение между тези държави съответната присъда е била призната с акт на юрисдикция на издаващата държава членка. За да бъде издадена европейска заповед за арест, обаче е необходимо, от една страна, издирваното лице да е било осъдено на наказание лишаване от свобода за срок не по-малко от четири месеца, и от друга, в производството, довело до постановяването в третата държава на присъдата, впоследствие призната в издаващата държава членка, да са спазени основните права, и в частност задълженията, произтичащи от членове 47 и 48 от Хартата.

По втория въпрос

- 62 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на европейска заповед за арест, издадена въз основа на съдебен акт на издаващата държава членка, който позволява изпълнението в тази държава членка на наложено от юрисдикция на трета държава наказание, когато съответното престъпление е било извършено на територията на последната държава, на въпроса дали това престъпление е било извършено „извън територията на издаващата държава членка“ трябва да се отговори, като се вземе предвид фактът, че подготвителните действия са били извършени в издаващата държава членка.
- 63 Най-напред следва да се уточни, че случаят, в който изпълнението може да бъде отказано, предвиден в член 4, точка 1 от Рамково решение 2002/584 и визиран и от запитващата юрисдикция, е неприложим в главното производство. Всъщност с оглед на описанието от запитващата юрисдикция на фактите процесното по главното производство престъпление спада към категорията престъпления, посочена в член 2, параграф 2, пето тире от Рамково решение 2002/584 — незаконен трафик на наркотични и психотропни вещества. Също така явно деянията, извършени от JR, са наказуеми в Литва и в Норвегия с лишаване от свобода за максимален срок най-малко три години. Ето защо съгласно тази разпоредба предаването на издирваното лице трябва да се извърши без проверка за двойна наказуемост на деянието.
- 64 Освен това от акта за преюдициално запитване личи, че Ирландия е приела разпоредба, с която транспонира член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584 в националното си право, а именно член 44 от Закона за европейската заповед за арест от 2003 г. Член 44 по същество предвижда, че предаването се отказва, ако, от една страна, деянието, съставляващо престъплението, визирано в европейската заповед за арест, е извършено на място, различно от издаващата държава, и от друга, ако това деяние не съставлява престъпление съгласно ирландското право, когато е било извършено на място, различно от Ирландия.
- 65 В тази насока следва да се припомни, че член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584 допуска да се откаже изпълнението на европейска заповед за арест, ако са налице две кумулативни условия, а именно, първо, престъплението, довело до издаването на европейската заповед за арест, да е било извършено извън територията на издаващата държава членка, и второ, правото на изпълняващата държава членка да не допуска преследването за това престъпление, ако то е било извършено извън територията на тази държава членка.
- 66 Досежно първото условие, до което само се отнася въпросът на запитващата юрисдикция, следва да се отбележи, че понятието „престъпление, извършено извън територията на издаващата държава членка“ не препраща към правото нито на издаващата държава членка, нито на изпълняващата държава. Ето защо то не може да се остави на преценката на съдебните органи на всяка държава членка съобразно националното им право. Всъщност от изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза следва, че доколкото във връзка с това понятие член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584 не препраща към правото на държавите членки, посоченото понятие трябва да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза (вж. в този смисъл решение от 16 ноември 2010 г., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, т. 38).
- 67 Във връзка с това трябва да се отчитат контекстът на разпоредбата и целта на разглежданата правна уредба (вж. в този смисъл решение от 24 май 2016 г., Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, т. 28).
- 68 Що се отнася, на първо място, до целта на предвидения в член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584 случай, в който изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано, с тази разпоредба трябва да се гарантира, че съдебният орган на изпълняващата държава не е длъжен да уважи европейска заповед за арест, която е издадена с оглед на

изпълнението на наказание, наложено за престъпление, преследвано въз основа на международна наказателна компетентност, по-широка от признатата от правото на тази държава.

- 69 Налага се изводът, че постигането на тази цел не е застрашено, когато — както в главното производство — съдебният орган на издаващата държава членка издава европейска заповед за арест въз основа на акт на юрисдикция на тази държава членка, с който се признава и се обявява за подлежаща на изпълнение присъда, постановена от юрисдикция на друга държава, доколкото тази юрисдикция е осъдила издирваното лице на наказание лишаване от свобода въз основа на собствената си териториална компетентност.
- 70 На второ място, колкото до целта на Рамково решение 2002/584, следва да се припомни, че както е видно по-конкретно от член 1, параграфи 1 и 2 и от съображения 5 и 7 от него, то има за цел да замести многостранната система за екстрадиция между държавите членки, основана на Конвенцията за екстрадиция от 13 декември 1957 г., със система за предаване между съдебните органи на осъдени или заподозрени лица за изтърпяване на наказание или за наказателно преследване, като последната система е основана на принципа на взаимно признаване (решение от 1 юни 2016 г., *Vob-Dogi*, C-241/15, EU:C:2016:385, т. 31).
- 71 В този смисъл Рамковото решение има за цел чрез въвеждането на нова опростена и по-ефикасна система за предаване на осъдени или заподозрени в нарушаване на наказателния закон лица да улесни и ускори съдебното сътрудничество, за да допринесе за осъществяването на целта на Съюза да се превърне в пространство на свобода, сигурност и правосъдие въз основа на високата степен на доверие, която трябва да съществува между държавите членки (решение от 1 юни 2016 г., *Vob-Dogi*, C-241/15, EU:C:2016:385, т. 32).
- 72 Както следва от член 3, параграф 2 ДЕС, в рамките на това пространство на свобода, сигурност и правосъдие е гарантирано свободното движение на хора в съчетание с подходящи мерки по отношение на контрола на външните граници, както и предотвратяването и борбата с престъпността. В тази насока Рамково решение 2002/584 цели по-специално да предотврати опасността лицата, извършили престъпление, да останат ненаказани (вж. в този смисъл решения от 29 юни 2017 г., *Popławski*, C-579/15, EU:C:2017:503, т. 23 и от 25 юли 2018 г., *Generalstaatsanwaltschaft* (Условия на лишаване от свобода в Унгария), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, т. 86).
- 73 Постигането на тези цели би било застрашено, ако изпълняващата държава би имала възможността да откаже да предаде издирваното лице, когато юрисдикциите на издаващата държава членка са признали и приели да изпълнят присъдата, постановена от юрисдикция на друга държава, с която това лице е било осъдено на наказание лишаване от свобода за престъпление, извършено на територията на последната държава. Всъщност подобен отказ не само би могъл да забави изпълнението на наказанието, но и да доведе до ненаказване на издирваното лице.
- 74 Освен това тълкуване на член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584, което би позволило да се откаже изпълнението на европейска заповед за арест в хипотезата, визирана в предходната точка от настоящото решение, би могло да възпрепятства функционирането на инструментите за съдебно сътрудничество, чиято цел е да улесни реинтеграцията на осъдените лица, като Рамково решение 2008/909.
- 75 Съгласно член 3, параграф 1 от последното решение, то има за цел да установи правила, съгласно които държавите членки, с оглед улесняване на социалната реинтеграция на осъденото лице, да признават постановените съдебни решения и да изпълняват наказанието, постановено

от съд на друга държава членка. В частност от член 17, параграф 1 от него следва, че изпълнението на наказанието включва приемането на актове, които предвиждат условното освобождаване на осъденото лице.

- 76 Ето защо, ако се възприеме тълкуването на член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584, изложено в точки 73 и 74 от настоящото решение, условното освобождаване на осъденото лице би могло да позволи на това лице да избегне изтърпяването на останалата част от наказанието в държавата, признала и изпълняваща осъдителната присъда, като отиде в друга държава членка, която е транспонирала в националното си право предвидения в тази разпоредба случай, в който може да бъде отказано изпълнението. Опасността от ненаказване, която би произтекла оттук, е в състояние едновременно да разубеди държавите членки да искат признаването на съдебни решения и да насърчи компетентните органи на държавата, изпълняваща дадено признато съдебно решение, да ограничат използването на института на условното освобождаване.
- 77 Същите съображения важат *mutatis mutandis* за Рамково решение 2008/947, където се определят правилата, съгласно които държава членка, различна от държавата членка, в която е осъдено съответното лице, признава съдебни решения и, когато е приложимо, решения за пробация, упражнява надзор върху пробационните мерки, наложени въз основа на съдебно решение или върху алтернативните санкции, предвидени в такова решение, защото — в съответствие с член 1, параграф 1 във връзка със съображение 8 от него — споменатото рамково решение цели да предотврати редицива, да защити както пострадалите от престъпления, така и обществеността, и да улесни социалното приобщаване на осъдените лица.
- 78 От изложеното дотук следва, че на въпроса дали престъплението, което е довело до присъдата, постановена в трета държава и призната от юрисдикциите на държавата членка, издала европейска заповед за арест, за да изпълни тази присъда, е било извършено „извън територията на издаващата държава членка“, трябва да се отговори, като се вземе предвид наказателната компетентност на третата държава, в случая Кралство Норвегия, което е допуснало наказателното преследване на това престъпление, а не наказателната компетентност на издаващата държава членка.
- 79 Досежно съмненията на запитващата юрисдикция във връзка с отчитането на факта, че подготвителните действия са били извършени на територията на издаващата държава членка, достатъчно е да се отбележи, че от точка 78 от настоящото решение следва, че този факт е ирелевантен, понеже самата тази държава членка не е преследвала престъплението, а е признала присъда на юрисдикция на друга държава, която тази юрисдикция е постановила въз основа на териториалната си наказателна компетентност.
- 80 Ето защо на втория въпрос следва да се отговори, че член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584 трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на европейска заповед за арест, издадена въз основа на съдебен акт на издаващата държава членка, който позволява изпълнението в тази държава членка на наложено от юрисдикция на трета държава наказание, когато съответното престъпление е било извършено на територията на последната държава, на въпроса дали това престъпление е било извършено „извън територията на издаващата държава членка“ трябва да се отговори, като се вземе предвид наказателната компетентност на третата държава, в случая Кралство Норвегия, което е допуснало преследването на това престъпление, а не наказателната компетентност на издаващата държава членка.

По съдебните разноси

81 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

- 1) Член 1, параграф 1 и член 8, параграф 1, буква в) от Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г., трябва да се тълкуват в смисъл, че европейска заповед за арест може да се издаде въз основа на съдебен акт на издаващата държава членка, с който се разпорежда изпълнението в тази държава членка на наложено от юрисдикция на трета държава наказание, когато в приложение на двустранно споразумение между тези държави съответната присъда е била призната с акт на юрисдикция на издаващата държава членка. За да бъде издадена европейска заповед за арест, обаче е необходимо, от една страна, издирваното лице да е било осъдено на наказание лишаване от свобода за срок не по-малко от четири месеца, и от друга, в производството, довело до постановяването в третата държава на присъдата, впоследствие призната в издаващата държава членка, да са спазени основните права, и в частност задълженията, произтичащи от членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз.
- 2) Член 4, точка 7, буква б) от Рамково решение 2002/584, изменено с Рамково решение 2009/299, трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на европейска заповед за арест, издадена въз основа на съдебен акт на издаващата държава членка, който позволява изпълнението в тази държава членка на наложено от юрисдикция на трета държава наказание, когато съответното престъпление е било извършено на територията на последната държава, на въпроса дали това престъпление е било извършено „извън територията на издаващата държава членка“ трябва да се отговори, като се вземе предвид наказателната компетентност на третата държава, в случая Кралство Норвегия, което е допуснало преследването на това престъпление, а не наказателната компетентност на издаващата държава членка.

Подписи